

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Katowicach

LKA.410.009.01.2020

Pan
dr inż. Andrzej Węgrzyn
Dyrektor
Instytutu Ekologii Terenów Uprzemysłowionych
ul. Kossutha 6
40-832 Katowice

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/20/014 – Gospodarka finansowa instytutów badawczych

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Instytut Ekologii Terenów Uprzemysłowionych w Katowicach ¹ ul. Kossutha 6 40-832 Katowice
Kierownik jednostki kontrolowanej	dr inż. Andrzej Węgrzyn, Dyrektor Instytutu od 1 czerwca 2020 r. W okresie objętym kontrolą funkcję kierownika jednostki poprzednio pełnił dr hab. inż. Jan Skowronek, Dyrektor Instytutu ² od 7 maja 2004 r. do 31 maja 2020 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	<ol style="list-style-type: none"> 1. Realizacja przychodów, w tym windykacja należności instytutu badawczego 2. Dokonywanie wydatków, w tym regulowanie zobowiązań oraz kształtowanie wynagrodzeń 3. Wykonanie zadań finansowanych ze środków publicznych 4. Działalność podstawowa instytutu badawczego
Okres objęty kontrolą	Od 1 stycznia 2018 r. do 30 kwietnia 2020 r. z uwzględnieniem dowodów spoza tego okresu, mających istotne znaczenie dla kontrolowanej działalności
Podstawa prawna podjęcia kontroli	art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ³
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Katowicach
Kontrolerzy	<ol style="list-style-type: none"> 1. Karolina Cichy, inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LKA/126/2020 z 12 maja 2020 r.; 2. Marta Florczykiewicz-Cymara, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LKA/143/2020 z 25 maja 2020 r.

(akta kontroli str. 1-5)

---

¹ Dalej: Instytut.

² Dalej: były Dyrektor Instytutu.

³ Dz.U. z 2019 r. poz. 489, ze zm., dalej: ustawa o NIK.

II. Ocena ogólna⁴ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w badanym zakresie.

Uzasadnienie oceny ogólnej

W 2018 r. i 2019 r. w Instytucie zrealizowano zaplanowane przychody, z których odpowiednio 41,3% i 49,9% stanowiły przychody własne. Badanie dokumentacji dotyczącej zawarcia dwóch umów o dofinansowanie projektów badawczych wykazało, że zostały spełnione warunki przyznania dofinansowania, a środki wpłynęły do Instytutu w kwotach i terminach umożliwiających realizację zadań projektowych zgodnie z harmonogramem określonym we wniosku o dofinansowanie. W wyniku badania 69,3% zaległości na koniec 2019 r. ustalono, że Instytut podejmował stosowne działania w celu ich dochodzenia.

Miesięczne wynagrodzenie osób zatrudnionych na stanowiskach Dyrektora Instytutu, jego zastępców oraz głównego księgowego nie przekroczyło limitu określonego w art. 8 pkt 5 lit. a ustawy z dnia 3 marca 2000 r. o wynagradzaniu osób kierujących niektórymi podmiotami prawnymi⁵. Nie stwierdzono nieuzasadnionych istotnych różnic pomiędzy wypłaconym w latach 2018–2019 wynagrodzeniem osób zatrudnionych na tych samych stanowiskach w danej komórce organizacyjnej. W wyniku badania umów cywilnoprawnych zawartych w powyższym okresie ustalono, że w każdym przypadku dokonano protokolarnego odbioru wykonanej pracy, a kwoty na wystawionych rachunkach wynikały z postanowień umów regulujących wysokość wynagrodzenia. Nie stwierdzono przypadków istotnych różnic w wysokości wynagrodzenia za wykonanie podobnego zakresu prac. W żadnym przypadku stroną umowy cywilnoprawnej nie był pracownik Instytutu.

Badanie dokumentacji dotyczącej sześciu umów o dofinansowanie projektów (84,3% wartości umów zawartych w latach 2018–2019) wykazało, że otrzymane środki wykorzystano zgodnie z przeznaczeniem oraz prawidłowo i terminowo rozliczono, a określone w umowach zadania były wykonane adekwatnie do czasu realizacji projektu.

Zapewniono odpowiednią kadrę pracowniczą, w tym pracowników naukowych, którzy spełniali wymogi dla zajmowanego stanowiska, dotyczące posiadanego tytułu lub stopnia naukowego albo tytułu zawodowego. Zgodnie z art. 47 ust. 5 ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. o instytutach badawczych⁶, ze wszystkimi pracownikami naukowymi Instytutu zawarto umowy o zakazie prowadzenia działalności konkurencyjnej. Dokonując okresowych ocen objętych badaniem 16,7% pracowników naukowych i badawczo-technicznych, Rada Naukowa uwzględniła kryteria określone w art. 44 ust. 3 ustawy o instytutach badawczych. Nie stwierdzono występowania konfliktu interesów Instytutu i osób zatrudnionych na stanowiskach Dyrektora i Zastępców Dyrektora, w szczególności zawierania z tymi osobami umów o świadczenie usług na rzecz Instytutu. Instytut realizował projekty badawcze i rozwojowe, publikował wyniki badań naukowych, organizował konferencje krajowe i międzynarodowe oraz prowadził działania w zakresie przystosowania wyników badań do potrzeb praktyki.

⁴ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁵ Dz.U. z 2019 r. poz. 2136. Dalej: ustawa o wynagradzaniu osób kierujących niektórymi podmiotami prawnymi.

⁶ Dz.U. z 2019 r. poz. 1350, ze zm. Dalej: ustawa o instytutach badawczych.

NIK zwraca uwagę, że w Instytut nie planował i nie uzyskiwał przychodów z tytułu wdrożenia wyników badań naukowych i prac rozwojowych. Nie uzyskał patentów, praw ochronnych na wzór użytkowy, ani praw z rejestracji wzoru przemysłowego, a w okresie objętym kontrolą zgłosił do Urzędu Patentowego Rzeczypospolitej Polskiej tylko jeden wynalazek.

Stwierdzono równocześnie nieprawidłowości, które polegały na tym, że:

- dotacje na realizację projektów wieloletnich księgowano jako przychód, nie przestrzegając zasad memoriału oraz współmierności przychodów i kosztów, wynikających z art. 6 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości⁷, jak również naruszając postanowienie Polityki rachunkowości Instytutu, co skutkowało zaniżeniem przychodów wykazanych w sprawozdaniu finansowym za 2018 r. o kwotę 400,6 tys. zł (4,4%) oraz zawyżeniem przychodów w sprawozdaniu finansowym za 2019 r. o 68,8 tys. zł (0,9%);
- w przypadku dwóch z pięciu pracowników naukowych i badawczo-technicznych (40,0% badanej próby) nie zachowano, wymaganej odpowiednio w art. 44 ust. 4 i art. 50 ustawy o instytutach badawczych, częstotliwości przeprowadzania okresowych ocen dorobku naukowego i technicznego (nie rzadziej niż raz na cztery lata).

Powyższe nieprawidłowości, z uwagi odpowiednio na skalę i charakter formalny, nie miały istotnego wpływu na kontrolowaną działalność.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowe⁸ kontrolowanej działalności

OBSZAR

Opis stanu faktycznego

1. Zagadnienia ogólne

Instytut działał na podstawie Statutu⁹ z 11 marca 2015 r., uchwalonego przez jego Radę Naukową i zatwierdzonego przez Ministra Środowiska, zgodnie z art. 6 ust. 2 ustawy o instytutach badawczych. Statut Instytutu zawierał postanowienia wymagane w art. 30 ust. 1, art. 43 ust. 6 i art. 55 ust. 1 ustawy o instytutach badawczych (przedmiot i zakres działania, liczbę osób wchodzących w skład Rady Naukowej i proporcje udziału w tym organie pracowników Instytutu posiadających stopień lub tytuł naukowy, tryb i kryteria konkursu poprzedzającego zatrudnienie pracownika naukowego oraz tryb wyboru Komisji Dyscyplinarnej). Instytut działał w obszarach ochrony środowiska, zdrowia środowiskowego i zrównoważonego rozwoju. Działalność Instytutu w zakresie badań naukowych i prac rozwojowych obejmowała w szczególności zagadnienia zarządzania zasobami środowiska, metodyki badań w zakresie ochrony i inżynierii środowiska, nowoczesnych metod zarządzania jakością środowiska oraz narzędzi wsparcia ekoinnowacji.

Regulamin organizacyjny Instytutu, stosownie do art. 29 ust. 2 pkt 8 ustawy o instytutach badawczych, został pozytywnie zaopiniowany przez Radę Naukową¹⁰. Jego aktualizacje¹¹ dotyczyły m.in. utworzenia stanowisk Administratora Systemów Informatycznych oraz Inspektora Ochrony Danych Osobowych. Struktura

⁷ Dz.U. z 2019 r. poz. 351, ze zm. Dalej: ustawa o rachunkowości.

⁸ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁹ Uchwała nr 4/XII/2015 z dnia 11 marca 2015 r., zmieniona uchwałami nr 1/2017 z dnia 11 marca 2017 r. oraz nr 9/2019 z dnia 8 października 2019

¹⁰ Uchwała nr 10/2016 z dnia 21 października 2016 r.

¹¹ W dniach 21 grudnia 2016 r. oraz 19 listopada 2018 r.

organizacyjna Instytutu odpowiadała założeniom zawartym w Regulaminie organizacyjnym i Statucie tej jednostki.

Polityka rachunkowości Instytutu¹² zawiera wszystkie elementy określone w art. 10 ust. 1 ustawy o rachunkowości.

(akta kontroli str. 27-66, 510-519)

Sprawozdania finansowe Instytutu za 2018 r. i 2019 r. sporządzono w terminie określonym w art. 52 ust. 1 ustawy o rachunkowości oraz zgodnie ze wzorem ustalonym w załączniku nr 1 do tej ustawy. Sprawozdania te zostały, stosownie do art. 29 ust. 2 pkt 10 ustawy o instytutach badawczych, pozytywnie zaopiniowane przez Radę Naukową. Na podstawie art. 18 ust. 13 ustawy o instytutach badawczych minister nadzorujący¹³ zatwierdził (13 czerwca 2019 r.) sprawozdanie za 2018 r., które zostało złożone w Krajowym Rejestrze Sądowym 18 czerwca 2019 r., tj. w terminie określonym w art. 69 ust. 1 ustawy o rachunkowości (w ciągu 15 dni od zatwierdzenia). Do dnia zakończenia czynności kontrolnych NIK¹⁴ Instytut nie otrzymał informacji o zatwierdzeniu sprawozdania za 2019 r.

(akta kontroli str. 27, 67-152, 501-509)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości

OBSZAR

2. Realizacja przychodów, w tym windykacja należności instytutu badawczego

2.1. Przychody własne

Opis stanu
faktycznego

W 2018 r., 2019 r. i 2020 r. (do 30 kwietnia) Instytut osiągnął przychody ogółem¹⁵ w wysokości odpowiednio 8 785,2 tys. zł (100,8% wartości planowanej), 7 851,6 tys. zł (99,1% wartości planowanej) i 999,4 tys. zł (12,4% wartości planowanej¹⁶).

Przychody własne osiągnięto w kwotach odpowiednio: 3 624,8 tys. zł (41,3% przychodów ogółem), 3 920,1 tys. zł (49,9% przychodów ogółem) i 471,2 tys. zł (47,2% przychodów ogółem). Największą pozycję w strukturze przychodów własnych stanowiły przychody z tytułu wykonywania badań naukowych i prac rozwojowych oraz opracowania opinii i ekspertyz w zakresie prowadzonych badań naukowych i prac rozwojowych, tj. odpowiednio: 2 004,9 tys. zł (22,8% przychodów ogółem), 2 507,2 tys. zł (31,9% przychodów ogółem) i 96,5 tys. zł (9,7% przychodów ogółem). Ponadto, na przychody własne składały się przede wszystkim: amortyzacja (prawa użytkowania wieczystego gruntów i środków trwałych sfinansowanych z dotacji) oraz przychody z tytułu wynajmu pomieszczeń, garaży i miejsc parkingowych.

Spadek w 2019 r., w porównaniu do 2018 r., przychodów ogółem (o 10,6%) był spowodowany zakończeniem realizacji zadania finansowanego dotacją celową

¹² Zarządzenie Dyrektora Instytutu Ekologii Terenów Uprzemysłowionych nr 3/2015 z dnia 26 marca 2015 r. Politykę rachunkowości zaktualizowano 14 stycznia i 4 lipca 2016 r. oraz 11 stycznia 2019 r.

¹³ Do 30 kwietnia 2020 r. – Minister Środowiska, po tym dniu – Minister Klimatu.

¹⁴ 30 czerwca 2020 r.

¹⁵ Podano wartości według sprawozdań finansowych. Uwzględniają przychody netto ze sprzedaży produktów, pozostałe przychody operacyjne oraz przychody finansowe. Nie uwzględniają natomiast prezentowanej w sprawozdaniu finansowym zmiany stanu produktów.

¹⁶ W pkt. 2.1. kwoty przychodów uzyskanych w okresie od stycznia do kwietnia 2020 r. odniesiono do wartości planowanych na cały rok.

przeznaczoną na restrukturyzację Instytutu¹⁷. Wzrost przychodów własnych (o 8,1%) wynikał z większej aktywności Instytutu na rynku komercyjnym. Uzyskanie na dzień 30 kwietnia 2020 r. przychodów na poziomie 12,4% wartości planowanej do osiągnięcia do końca 2020 r., wynikało z nierównomiernego rozłożenia przychodów w ciągu roku.

(akta kontroli str. 67-108, 110-150, 551-600)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości

2.2. Dotacje

Opis stanu
faktycznego

W 2018 r. przychody z tytułu dotacji wyniosły 5 160,5 tys. zł (58,7% przychodów ogółem), a w 2019 r. – 3 931,4 tys. zł (50,1% przychodów ogółem), w tym dotacje podmiotowe/subwencje odpowiednio: 2 249,3 tys. zł (25,6% przychodów ogółem) i 2 485,2 tys. zł (31,7% przychodów ogółem). Na przychody te składały się następujące dotacje:

- pięć dotacji/subwencji przyznanych przez Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego¹⁸ na działalność podstawową Instytutu¹⁹;
- dwie dotacje na realizację projektów badawczych, otrzymane na podstawie umów zawartych z Narodowym Centrum Nauki w Krakowie²⁰;
- dwie dotacje na realizację projektów badawczych, otrzymane na podstawie umów zawartych z Narodowym Centrum Badań i Rozwoju w Warszawie²¹;
- 15 dotacji na realizację dziewięciu projektów badawczych, otrzymanych na podstawie umów przyznających środki od Komisji Europejskiej i/lub MNiSW²².

W wyniku badania dokumentacji dotyczącej zawarcia dwóch²³ z 19 (10,5%) umów o dofinansowanie projektów badawczych realizowanych w latach 2018–2019 ustalono, że zostały spełnione nw. warunki udziału w programie „Horyzont 2020”, określone w art. 9 ust. 1, art. 10 ust. 1 lit. a oraz art. 15 ust. 1 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr 1290/2013 z dnia 11 grudnia 2013 r. ustanawiające zasady uczestnictwa i upowszechniania dla programu „Horyzont 2020” – programu ramowego w zakresie badań naukowych i innowacji (2014–2020) oraz uchylające rozporządzenie (WE) nr 1906/2006²⁴, tj.:

- w każdym projekcie brały udział co najmniej trzy podmioty prawne;

¹⁷ Była to dotacja wspomagająca prace w zakresie rozwoju nowych obszarów badawczych przyznana przez Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego na restrukturyzację Instytutu w latach 2015-2017. W dniu 15 września 2017 r. uzyskano zgodę na przesunięcie terminu zakończenia realizacji działań restrukturyzacyjnych na IV kwartał 2018 r.

¹⁸ Dalej: MNiSW.

¹⁹ Dotacja podmiotowa i subwencja na utrzymanie potencjału badawczego w 2018 r. i w 2019 r., dotacje podmiotowe na finansowanie kosztów utrzymania specjalnego urzędnika badawczego w 2018 r. i w 2019 r., dotacja celowa na pokrycie kosztów restrukturyzacji Instytutu w 2018 r.

²⁰ Na projekty pn. Metogemoniczny profil genów antybiotykoodporności i genetycznych elementów mobilnych w ściekach komunalnej oczyszczalni ścieków oraz pn. Wpływ nanocząstek srebra (Ag-NPs) syntetyzowanych biologicznie na aktywność metaboliczną komórek ssaczych (NANO-Ag).

²¹ Na projekty pn. Produkcja biomasy miskanta jako alternatywa dla obszarów zanieczyszczonych i odlogowanych: jakość, ilość oraz wpływ na głębę oraz pn. Alians badawczy Karaibów i Unii Europejskiej dla lepszej gospodarki odpadami.

²² Środki od Komisji Europejskiej otrzymano na projekty PREMA, CINDERELA, CICERONE, LUMAT, HAZBREF, CIRC4Life, PHYTO2ENERGY i SALUTE4CE, a środki od MNiSW otrzymano na projekty PREMA, CINDERELA, CICERONE, INSPIRATION, LUMAT, HAZBREF, CIRC4Life.

²³ Doboru dokonano spośród umów o dofinansowanie projektów o najwyższej wartości (umowa z Komisją Europejską z 26 października 2018 r., dotycząca projektu pn. *Nowy model biznesowy gospodarki o obiegu zamkniętym dla wzmocnienia zrównoważonego budownictwa miejskiego* – CINDERELA; umowa z Komisją Europejską z 26 października 2018 r., dotycząca projektu pn. *Gospodarka o obiegu zamkniętym w zarządzaniu cyklem życia produktów i usług* – CIRC4Life).

²⁴ Dz. Urz. UE. L 347 z 20 grudnia 2013 r., s. 88.

- każdy z podmiotów miał siedzibę w innym państwie członkowskim Unii Europejskiej;
- podmioty realizujące wspólnie dany projekt były od siebie niezależne²⁵;
- złożone wnioski o finansowanie, zostały pozytywnie ocenione przez niezależnych ekspertów.

W przypadku umowy z 26 października 2018 r., dotyczącej projektu pn. *Nowy model biznesowy gospodarki o obiegu zamkniętym dla wzmocnienia zrównoważonego budownictwa miejskiego – CINDERELA* (data rozpoczęcia: 1 czerwca 2018 r., data zakończenia: 31 maja 2022 r.), Komisja Europejska przyznała Instytutowi dofinansowanie w kwocie 1 497,0 tys. zł. Dwie transze przekazano w kwotach (755,0 tys. zł i 414,6 tys. zł) i terminach (odpowiednio 7 czerwca 2018 r. i 14 maja 2020 r.), określonych w ww. umowie. Zgodnie z tym dokumentem, ostatnia transza ma być przekazana w maksymalnej kwocie 327,4 tys. zł, po rozliczeniu końcowego wniosku o płatność.

W przypadku umowy z 26 października 2018 r., dotyczącej projektu pn. *Gospodarka o obiegu zamkniętym w zarządzaniu cyklem życia produktów i usług – CIRC4Life* (data rozpoczęcia: 1 kwietnia 2019 r., data zakończenia: 31 marca 2022 r.), Komisja Europejska przyznała Instytutowi dofinansowanie w kwocie 1 660,8 tys. zł. Dwie transze przekazano w kwotach (1 156,6 tys. zł i 171,6 tys. zł) i terminach (odpowiednio 27 lipca 2018 r. i 15 czerwca 2020 r.), określonych w ww. umowie. Zgodnie z tym dokumentem, ostatnia transza ma być przekazana w maksymalnej kwocie 332,6 tys. zł, po rozliczeniu końcowego wniosku o płatność.

W obydwóch przypadkach środki wpłynęły w kwotach i terminach umożliwiających realizację zadań projektowych zgodnie z harmonogramem określonym we wniosku o dofinansowanie.

(akta kontroli str. 499, 520-553)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

W przypadku przyznania Instytutowi dotacji na realizację projektu wieloletniego²⁶, księgowano ją jako przychód po złożeniu pierwszego i kolejnych częściowych raportów/sprawozdań z realizacji projektu (w części rozliczonej w danym raporcie/sprawozdaniu), w sytuacji gdy koszty ponoszone w ramach tego projektu księgowano na bieżąco. Tym samym nie przestrzegano zasady memoriału oraz zasady współmierności przychodów i kosztów, wynikających z art. 6 ustawy o rachunkowości, jak również naruszono postanowienie określone w załączniku *Wykaz kont księgi głównej wraz z objaśnieniami* do Polityki rachunkowości Instytutu, stanowiące, że na koncie 701 – Przychody ze sprzedaży, m.in. w przypadku międzynarodowych programów badawczych finansowanych z Komisji Europejskiej, przychody ujmują się na koniec roku w wysokości poniesionych kosztów. Skutkowało to zaniżeniem przychodów w sprawozdaniu finansowym Instytutu za 2018 r. o kwotę 400,6 tys. zł (4,4%) oraz zawyżeniem przychodów w sprawozdaniu finansowym za 2019 r. o 68,8 tys. zł (0,9%).

Zastępca Dyrektora ds. Ekonomiczno-Administracyjnych wyjaśniła: „Zarówno w roku 2018 jak i 2019 w przychodach ze sprzedaży ujmowano koszty, które podlegały raportowaniu w danym roku. W polityce rachunkowości (...) wprowadzono zapis, że

²⁵ Żaden podmiot nie znajdował się pod bezpośrednią lub pośrednią kontrolą pozostałych podmiotów.

²⁶ Nie dotyczy dotacji na realizację projektu badawczego własnego (GRANT) oraz dofinansowania z budżetu państwa projektu badawczego finansowanego z Komisji Europejskiej (SPUB).

do sprzedaży ujmowane są przychody w wysokości poniesionych kosztów. Ma to zastosowanie w przypadku SPUBów oraz grantów, natomiast w pozostałych projektach rozliczenie przychodów następowało zgodnie z raportami. W nowej polityce rachunkowości planujemy wprowadzić zasadę, że przychody będą równe kosztom za dany rok”.

NIK zauważa, że nadrzędna zasada rachunkowości, stanowiąca o współmierności przychodów i kosztów (odzwierciedlona w Polityce rachunkowości Instytutu), winna być stosowana w odniesieniu do wszystkich – a nie wybranych – dotacji.

Powyzsza nieprawidlowosc, z uwagi na skale, nie miala istotnego wplywu na realizacje przychodow z tytulu dotacji.

(akta kontroli str. 67-108, 110-150, 599-600, 604-605, 606-608)

2.3. Windykacja nalezności

Opis stanu
faktycznego

Kwota nalezności wymagalnych (zaległości) na koniec 2018 r. wyniosła 36,4 tys. zł (14,3% nalezności ogolem), na koniec 2019 r. wzrosła do 78,5 tys. zł (25,4% nalezności ogolem), a na dzien 30 kwietnia 2020 r. – do 89,1 tys. zł (50,1% nalezności ogolem). Ponad dwukrotny wzrost zaległości na koniec 2019 r., w porownaniu z rokiem poprzednim, byl spowodowany nieuregulowaniem przez kontrahenta w terminie (18 listopada 2019 r.) jednej faktury o istotnej wartosci (43,1 tys. zł). Zmniejszeniu ulegl udzial zaległości wymagalnych powyzej 12 miesiacy w ogólnej kwocie zaległości – na koniec 2019 r. i 2018 r. oraz 30 kwietnia 2020 r. wynosil odpowiednio 20,5%, 10,1% i 9,8%.

Do konca 2019 r. uregulowano 79,6% nalezności, które byly wymagalne na dzien 31 grudnia 2018 r. Na pozostałe nalezności wymagalne skladyły się dwie faktury wystawione na rzecz jednego podmiotu o łącznej wartosci 7,4 tys. zł, które nie zostaly uregulowane do 30 kwietnia 2020 r. (sprawa zostala skierowana na droge sądowa). Do konca kwietnia 2020 r. uregulowano 21,7% nalezności, które byly wymagalne na dzien 31 grudnia 2019 r. Na pozostałe nalezności wymagalne skladyły się nalezności od 12 dluzników.

Na podstawie badania próby 14 zaległości trzech dluzników²⁷ na łączną kwotę 54,4 tys. zł (69,3% zaległości na koniec 2019 r. i 61,0% zaległości na dzien 30 kwietnia 2020 r.), stwierdzono, że w Instytucie podejmowano stosowne działania w celu dochodzenia nalezności. We wszystkich przypadkach wyslano wezwania do zapłaty oraz przekazano sprawy kancelarii prawnej, która skierowala sprawy na droge sądowa (w tym w jednym przypadku²⁸ trwala egzekucja komornicza).

W okresie objętym kontrolą zadne nalezności nie ulegly przedawnieniu, umorzeniu lub rozłożeniu na raty.

(akta kontroli str. 613-648)

Stwierdzone
nieprawidlowosci

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyzej zakresie nie stwierdzono nieprawidlowosci.

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyzsza Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w badanym obszarze.

²⁷ Dlužników dobrano według największej łącznej kwoty zaległości.

²⁸ Dotyczy zaległości na łączną kwotę 7,4 tys. zł

3. Wydatki, w tym regulowanie zobowiązań oraz kształtowanie wynagrodzeń

3.1 Koszty działalności i wydatki majątkowe

Opis stanu faktycznego

W 2018 r., 2019 r. i 2020 r. (do 30 kwietnia) Instytut poniósł koszty ogółem w wysokości odpowiednio 8 524,1 tys. zł (98,6% wartości planowanej), 7 899,2 tys. zł (100,4% wartości planowanej) i 2 078,8 tys. zł (78,2% wartości planowanej²⁹). Spadek kosztów w 2019 r. o 7,3%, w stosunku do 2018 r., wynikał zarówno ze spadku kosztów rodzajowych³⁰ (przede wszystkim kosztów zużycia materiałów i energii) jak i pozostałych kosztów operacyjnych³¹.

Koszty wynagrodzeń z tytułu umów o pracę w 2018 r. oraz 2019 r. utrzymywały się na zbliżonym poziomie i wyniosły odpowiednio: 4 180,5 tys. zł (97,4% wartości planowanej i 49,0% kosztów ogółem) oraz 4 229,5 tys. zł (96,8% wartości planowanej i 53,5% kosztów ogółem). W 2020 r. (do 30 kwietnia) koszty wynagrodzeń z tytułu umów o pracę wyniosły 1 394,8 tys. zł (101,0% wartości planowanej i 67,1% kosztów ogółem). Średnie wynagrodzenie z tytułu umów o pracę wyniosło w 2018 r. 4,5 tys. zł, w 2019 r. 5,0 tys. zł., w 2020 r. (do 30 kwietnia) 5,1 tys. zł, co stanowiło odpowiednio 97,8%, 98,0% i 100,0% wartości planowanych.

Koszty wynagrodzeń z tytułu umów cywilnoprawnych w 2018 r. wyniosły 137,9 tys. zł (137,2% wartości planowanej i 1,6% kosztów ogółem), a w 2019 r. obniżyły się o 11,2% do 122,5 tys. zł (94,2% wartości planowanej i 1,6% kosztów ogółem). W 2020 r. (do 30 kwietnia) koszty wynagrodzeń z tytułu umów cywilnoprawnych wyniosły 17,3 tys. zł (46,0% wartości planowanej i 0,8% kosztów ogółem). Średnie wynagrodzenie z tytułu umów cywilnoprawnych wyniosło w 2018 r. 1,9 tys. zł, w 2019 r. 1,3 tys. zł., w 2020 r. (do 30 kwietnia) 0,7 tys. zł, co stanowiło odpowiednio 135,7%, 100,0% i 116,7% wartości planowanych. Przekroczenie wartości planowanej kosztów wynagrodzeń z tytułu umów cywilnoprawnych w 2018 r. wynikało z realizacji nowych projektów, o których nie było wiadomo na etapie tworzenia planu. Z uwagi na to, że przekroczenie to stanowiło zaledwie 0,7% planowanych kosztów z tytułu wynagrodzeń wraz z pochodnymi, nie dokonano zmiany planu.

Składki naliczane od wynagrodzeń w 2018 r. oraz 2019 r. utrzymywały się na stałym poziomie i wyniosły odpowiednio 721,6 tys. zł (95,2% wartości planowanej i 8,5% kosztów ogółem) oraz 719,6 tys. zł (97,2% wartości planowanej i 9,1% kosztów ogółem). W 2020 r. (do 30 kwietnia) składki naliczane od wynagrodzeń wyniosły 252,3 tys. zł (100,6% wartości planowanej i 12,1% kosztów ogółem).

Wydatki majątkowe w 2018 r. i 2019 r. wyniosły odpowiednio 228,0 tys. zł (46,5% wartości planowanej) i 9,2 tys. zł (3,1% wartości planowanej).

Zastępca Dyrektora ds. Ekonomiczno-Administracyjnych wyjaśniła, że przyczynami niewykonania zaplanowanych wydatków majątkowych w 2018 r. i 2019 r. było przede wszystkim negatywne rozpatrzenie wniosku o dotację na modernizację sieci informatycznej oraz brak środków na przeprowadzenie zaplanowanej termomodernizacji.

W okresie objętym kontrolą nie wystąpiły płatności odsetkowe wynikające z nieterminowego regulowania zobowiązań.

²⁹ W pkt. 3.1. kwoty kosztów poniesionych w okresie od stycznia do kwietnia 2020 r. odniesiono do wartości planowanych na ten okres.

³⁰ Spadek o 3,9%

³¹ Spadek o 26,3%

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

3.2. Kształtowanie wynagrodzeń

Opis stanu
faktycznego

Miesięczne wynagrodzenie osób zatrudnionych na stanowiskach Dyrektora Instytutu, jego zastępców oraz głównego księgowego nie przekroczyło limitu określonego w art. 8 pkt 5 lit. a ustawy o wynagradzaniu osób kierujących niektórymi podmiotami prawnymi i stanowiło od 20,2% do 47,5% wartości maksymalnych. W okresie objętym kontrolą nie wystąpiła zmiana obsady ww. stanowisk i w związku z tym nie wystąpiły przypadki wypłacenia odprawy, o której mowa w art. 12 ww. ustawy.

W okresie objętym kontrolą w Instytucie nie wystąpiły przypadki wypłacenia odszkodowania z tytułu obowiązywania zakazu konkurencji, o którym mowa w art. 101² ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. Kodeks pracy³².

Analiza wynagrodzenia zasadniczego oraz wynagrodzenia zasadniczego wraz z dodatkami 84 pracowników Instytutu w 2018 r. (100,0%) i 78– w 2019 r. (100,0%) wykazała, że w przypadku odpowiednio 12 (14,3% badanych) i siedmiu osób (9,0% badanych) wynagrodzenie to odbiegało (*in plus* lub *in minus*) o ponad 10,0% od średniej obliczonej dla stanowisk w poszczególnych komórkach organizacyjnych Instytutu (działach). Przyczynami odchyień *in minus* było m.in. przebywanie pracowników na zwolnieniach lekarskich, pobieranie świadczenia rehabilitacyjnego, negatywne oceny roczne, niski poziom uczestnictwa w realizowanych przez Instytut projektach. Przyczynami odchyień *in plus* było pełnienie dodatkowych funkcji (kierownika, rzecznika itp.) oraz uczestnictwo w projektach.

(akta kontroli str. 649-674)

W wyniku badania 21 umów cywilnoprawnych zawartych w Instytucie w 2018 r. (100,0%) i 16 umów zawartych w 2019 r. (100,0%) ustalono, że:

- każdorazowo sporządzono protokół konieczności zawierający m.in. uzasadnienie zlecenia pracy,
- w każdym przypadku dokonano protokolarnego odbioru wykonanej pracy, zgodnie z *Zasadami postępowania w zakresie zawierania umów cywilnoprawnych*³³,
- kwoty na wystawionych rachunkach wynikały z postanowień umów regulujących wysokość wynagrodzenia,
- kwoty wypłaconych wynagrodzeń były przypisywane do poszczególnych projektów,
- w żadnym przypadku stroną umowy nie był pracownik Instytutu;

W badanych przypadkach nie stwierdzono istotnych różnic w wynagrodzeniach określonych w umowach za wykonanie podobnego zakresu prac.

W okresie od 2 stycznia 2019 r. do 14 lutego 2020 r., na podstawie § 17 ust. 18 Regulaminu pracy³⁴ (obowiązującego od 1 stycznia 2019 r.), Dyrektor zezwolił siedmiu pracownikom na wykonywanie pracy częściowo w trybie zdalnym (jeden

³² Dz.U. z 2019 r. poz. 1040, ze zm.

³³ Zarządzenie Dyrektora Instytutu Terenów Uprzemysłowionych nr 9/2016 z dnia 8 września 2016 r.

³⁴ Porozumienie z dnia 17 grudnia 2018 r.

dzień w tygodniu) na warunkach określonych w aneksach do umów o pracę. Zgodnie z wymogiem zawartym w aneksach, pracownicy informowali pracodawcę o rozpoczęciu pracy zdalnej.

(akta kontroli str. 674-678, 692-729)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w badanym obszarze.

OBSZAR

4. Realizacja zadań finansowanych ze środków publicznych

Opis stanu
faktycznego

W wyniku badania dokumentacji dotyczącej sześciu umów o dofinansowanie projektów (czterech badawczych, jednego rozwojowego i jednego badawczo-rozwojowego), zawartych w latach 2018–2019 na łączną kwotę 6 350,1 tys. zł³⁵ (84,3% wartości takich umów), ustalono, że:

- rozliczenia częściowe z realizacji projektów przekazano w terminach określonych w umowach;
- rozliczenia zostały zaakceptowane przez instytucje pośredniczące/finansujące;
- żaden z kontrolowanych projektów nie zakończył się w okresie objętym kontrolą i nie dokonywano zwrotów niewykorzystanych części dotacji;
- w jednym przypadku³⁶ umowa zawierała postanowienie zobowiązujące do zwrotu odsetek bankowych naliczonych od środków przekazanych na realizację projektu, a Instytut wypełnił ten obowiązek;
- przewidziane w umowach zadania zostały wykonane w zakresie adekwatnym do czasu realizacji projektów;
- podczas realizacji projektów nie zlecano dotowanych prac do wykonania innym podmiotom.

³⁵ Doboru dokonano spośród umów o dofinansowanie projektów zawartych w latach 2018–2019 o najwyższej wartości:

1. umowa z Komisją Europejską z dnia 20 kwietnia 2018 r. na dofinansowanie realizacji projektu CIRC4Life, w którym Instytut brał udział jako członek konsorcjum. Kwota przyznana na podstawie umowy wyniosła 1 660,8 tys. zł, kwota otrzymana – 1 156 tys. zł, a kwota rozliczona – 352,8 tys. zł. Planowana data zakończenia projektu przypada na 31 marca 2022 r.;
2. umowa z Narodowym Centrum Nauki w Krakowie z dnia 11 czerwca 2018 r. na finansowanie projektu pn. *Metogemoniczny profil genów antybiotykoodporności i genetycznych elementów mobilnych w ściekach komunalnej oczyszczalni ścieków*, w którym Instytut pełnił funkcję lidera. Kwota przyznana na podstawie umowy wyniosła 760,8 tys. zł, kwota otrzymana – 597,2 tys. zł, a kwota rozliczona – 398,9 tys. zł. Planowana data zakończenia projektu przypada na 10 czerwca 2021 r.;
3. umowa z Komisją Europejską z dnia 11 października 2018 r. na dofinansowanie realizacji projektu CICERONE, w którym Instytut brał udział jako członek konsorcjum. Kwota przyznana na podstawie umowy wyniosła 117,8 tys. zł, kwota otrzymana – 87,7 tys. zł, a kwota rozliczona – 64,5 tys. zł. Planowana data zakończenia projektu przypada na 31 października 2020 r.;
4. umowa z Komisją Europejską z dnia 26 października 2018 r. na dofinansowanie realizacji projektu CINDERELA, w którym Instytut brał udział jako członek konsorcjum. Kwota przyznana na podstawie umowy wyniosła 1 497 tys. zł, kwota otrzymana – 755 tys. zł (2018 r.), a kwota rozliczona – 319,4 tys. zł. Planowana data zakończenia projektu przypada na 31 maja 2022 r.;
5. umowa z Komisją Europejską z dnia 5 kwietnia 2019 r. na dofinansowanie realizacji projektu SALUT4CE. Kwota przyznana na podstawie umowy wyniosła 1 449,8 tys. zł, kwota otrzymana – 54,7 tys. zł, a kwota rozliczona – 103,4 tys. zł. Planowana data zakończenia projektu przypada na 31 marca 2022 r.;
6. umowa z Komisją Europejską z 6 września 2019 r. na dofinansowanie realizacji projektu PREMA. Kwota przyznana na podstawie umowy wyniosła 863,9 tys. zł, kwota otrzymana – 313,9 tys. zł, a kwota rozliczona – 130,8 tys. zł. Planowana data zakończenia projektu przypada na 30 września 2022 r.

³⁶ § 4 pkt 10 umowy zawartej z Narodowym Centrum Nauki w Krakowie

W wyniku kontroli dowodów księgowych na łączną kwotę 944,0 tys. zł, co stanowiło 64,4% kosztów rozliczonych w ramach badanych dotacji, stwierdzono, że:

- otrzymane środki wykorzystano na realizację zadań określonych w umowach;
- dowody księgowe opisano w sposób umożliwiający ich identyfikację z daną umową;
- ujęte w rozliczeniach koszty były zgodne z ewidencją księgową.

(akta kontroli str. 730-816)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w badanym obszarze.

OBSZAR

5. Działalność podstawowa instytutu badawczego

Opis stanu
faktycznego

5.1. Stosownie do art. 29 ust. 2 pkt 6 ustawy o instytutach badawczych, Rada Naukowa w dniu 23 października 2014 r. zatwierdziła *Perspektywiczne kierunki działalności naukowej, rozwojowej i wdrożeniowej Instytutu Ekologii Terenów Uprzemysłowionych na lata 2015-2020*³⁷, a w dniu 17 listopada 2017 r. zaktualizowała ten dokument³⁸ (minister nadzorujący Instytut nie zgłaszał uwag do projektów). W *Perspektywnych kierunkach działalności* wyróżniono pięć obszarów badawczych³⁹, w ramach których określono odnoszące się do działalności naukowej, rozwojowej i wdrożeniowej Instytutu: cele⁴⁰ (zgodne z określoną w Statucie specyfiką działalności Instytutu), zakresy tematyczne oraz priorytetowe kierunki badawcze. Założenia *Perspektywnych kierunków działalności* odpowiadały *Strategii na Rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)*⁴¹ i realizowanego w jej ramach kluczowemu projektowi strategicznemu pn. *Program dla Śląska*⁴², jak również *Krajowemu programowi badań*⁴³, *Krajowym inteligentnym specjalizacjom*⁴⁴ oraz *Polityce Ekologicznej Państwa 2030*⁴⁵.

³⁷ Uchwała nr 37/XII/2014. Dalej: *Perspektywiczne kierunki działalności*.

³⁸ Uchwała nr 11/2017.

³⁹ 1. Gospodarka odpadami i zasobami; 2. Przekształcenia środowiska zurbanizowanego; 3. Diagnozowanie stanu i prognozowanie zmian jakości środowiska; 4. Remediacja środowiska; 5. Mikrobiologia środowiska.

⁴⁰ Dla obszaru 1: Wypracowanie nowej wiedzy, metod i narzędzi (know-how) wspomagających pozyskanie i wykorzystanie zasobów dostępnych w strumieniach odpadów na rzecz planowania gospodarki odpadami oraz optymalizacji odzysku surowców i energii; dla obszaru 2: Rozwój wiedzy oraz wypracowanie nowych metod i narzędzi (know-how) dla zarządzania przekształceniami w przestrzeni i środowisku zurbanizowanym w sposób zrównoważony z uwzględnieniem zmian klimatu; dla obszaru 3: Wypracowanie nowej wiedzy, metod i narzędzi (know-how) dla szybszego oraz dokładniejszego diagnozowania stanu środowiska oraz prognozowania zmian jego jakości w kontekście jego wpływu na zdrowie człowieka i inne elementy ekosystemu (z wykorzystaniem monitoringu, narzędzi modelowania oraz IT); dla obszaru 4: Wypracowanie nowej wiedzy, metod i narzędzi, technik i technologii (know-how) umożliwiających dostosowanie gleb i gruntów zanieczyszczonych metalami ciężkimi oraz nieużytków do pełnienia nowych funkcji; dla obszaru 5: Badania w zakresie mikrobiologii środowiska na rzecz rozwoju wybranych gałęzi bioprzemysłu – wykorzystanie biotechnologicznego potencjału mikroorganizmów.

⁴¹ Przyjętej przez Radę Ministrów 14 lutego 2017 r. Założenia *Perspektywnych kierunków działalności* były zgodne z następującymi obszarami celów szczegółowych I-III Strategii: Reindustrializacja; Małe i średnie przedsiębiorstwa; Rozwój zrównoważony terytorialnie oraz Instytucje prorozwojowe i strategiczne zarządzanie rozwojem.

⁴² Zgodność z celami: 1. Wzrost innowacyjności przemysłu i inwestycji rozwojowych w regionie; 3. Poprawa jakości środowiska przyrodniczego; 5. Wykorzystanie potencjału województwa śląskiego w celu zapewnienia bezpieczeństwa energetycznego kraju oraz rozwój innowacji w energetyce; 6. Poprawa warunków rozwojowych miast województwa śląskiego.

⁴³ Przyjętemu przez Radę Ministrów w dniu 16 sierpnia 2011 r. Założenia *Perspektywnych kierunków działalności* były zgodne z następującymi kierunkami badań naukowych i prac rozwojowych: 1. Nowe technologie w zakresie energetyki; 4. Nowoczesne technologie materiałowe; 5. Środowisko naturalne, rolnictwo i leśnictwo.

⁴⁴ Sformułowanym w związku z przyjętą przez Komisję Europejską w 2010 r. Strategią Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu. Założenia *Perspektywnych kierunków działalności* były zgodne w zakresie specjalizacji: 2. Innowacyjne technologie, procesy i produkty sektora rolno-spożywczego i leśno-drzewnego; 3. Biotechnologiczne i chemiczne procesy, bioprodukty i produkty chemii specjalistycznej oraz inżynierii środowiska; 7. Gospodarka o obiegu zamkniętym – woda, surowce kopalne, odpady; 8. Wielofunkcyjne materiały i kompozyty

Do każdego obszaru badawczego wyznaczono Ekspertów Wiodących, odpowiedzialnych za realizację celów oraz kierunków badawczych (kwalifikacje pracowników kandydujących na to stanowisko były opiniowane przez Radę Naukową). W tym celu Eksperti Wiodący dysponowali zespołem pracowników naukowych, badawczo-technicznych i inżynierijno-technicznych.

(akta kontroli str. 152-166, 284-304, 307, 362-366)

Obszary badawcze określone w *Perspektywicznych kierunkach działalności* zostały uwzględnione w rocznych planach działalności Instytutu na lata 2018–2020. W planach tych określono również mierniki (liczbę publikacji w czasopiśmie i monografiach, liczbę zrealizowanych projektów badawczych i usługowych, liczbę obronionych doktoratów i habilitacji oraz liczbę złożonych aplikacji o realizację projektów konkursowych) oraz ich wartości planowane do osiągnięcia w danym roku. Według rocznych sprawozdań z działalności Instytutu za 2018 r. i 2019 r. zaplanowane wartości mierników zostały osiągnięte.

(akta kontroli str. 171-173, 181-184, 193-198, 218-221, 259-262, 455-456)

5.2. Zatrudnienie w Instytucie wynosiło:

- na koniec 2018 r. – 74,2 etatu (z tego 14,2, tj. 19,1% zajmowali pracownicy naukowcy, 16,25, tj. 21,9% – badawczo-techniczni, 22,25, tj. 30,0% – inżynierijno-techniczni, 18,5, tj. 24,9% – administracyjno-ekonomiczni oraz trzy, tj. 4,0% – fizyczni);
- na koniec 2019 r. – 69,5 etatu (z tego 15,25, tj. 21,9% zajmowali pracownicy naukowcy, 13,0, tj. 18,7% – badawczo-techniczni, 18,75, tj. 27,0% – inżynierijno-techniczni, 19,50, tj. 28,1% – administracyjno-ekonomiczni oraz trzy, tj. 4,3% – fizyczni);
- na dzień 30 kwietnia 2020 r. – 70,4 etatu (z tego 15,0, tj. 21,3% zajmowali pracownicy naukowcy, 12,4, tj. 17,6% – badawczo-techniczni, 21,5, tj. 30,5% – inżynierijno-techniczni, 19,5, tj. 27,7% – administracyjno-ekonomiczni oraz dwa, tj. 2,8% – fizyczni).

Na koniec 2019 r., w porównaniu do stanu na koniec roku poprzedniego, zmniejszyła się liczba etatów pracowników badawczo-technicznych (o 3,25 etatu) oraz inżynierijno-technicznych (o 3,5 etatu), przy wzroście liczby etatów pracowników naukowych (o 1,05) i administracyjno-ekonomicznych (o 1,0) oraz niezmięionej liczbie etatów pracowników fizycznych. W rezultacie w 2019 r. liczba etatów ogółem obniżyła się (o 4,7). Na dzień 30 kwietnia 2020 r., w porównaniu do stanu na koniec 2019 r., zwiększyła się liczba etatów pracowników inżynierijno-technicznych (o 2,75), przy nieznacznym spadku liczby etatów pracowników naukowych (o 0,25), badawczo-technicznych (o 0,6) i fizycznych (o 1,0). W rezultacie liczba etatów ogółem w 2020 r. nieznacznie wzrosła (o 0,9).

W okresie objętym kontrolą 18 osób zrezygnowało z pracy, cztery – przeszły na emeryturę, jedna osoba zmarła, a w przypadku sześciu zredukowano wymiar zatrudnienia, w związku z czym podjęto działania w celu uzupełnienia kadry pracowniczej i zatrudniono 15 osób.

---

o zaawansowanych właściwościach, w tym nanoprocesy i nanoprodukty; 10. Inteligentne sieci i technologie informacyjno-komunikacyjne oraz geoinformacyjne.

⁴⁵ Przyjętej przez Radę Ministrów 16 lipca 2019 r. Założenia *Perspektywicznych kierunków działalności* były zgodne z celami szczegółowymi: I. Środowisko i zdrowie. Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego; II. Środowisko i gospodarka. Zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska; III. Środowisko i klimat. Łagodzenie zmian klimatu i adaptacja do nich oraz zarządzanie ryzykiem klęsk żywiołowych.

(akta kontroli str. 449, 468-469)

Na koniec 2018 r. i 2019 r. w Instytucie było zatrudnionych 14 pracowników naukowych w pełnym wymiarze czasu pracy: jeden na stanowisku profesora (posiadający tytuł naukowy profesora), trzech na stanowisku profesora instytutu (jeden posiadający stopień naukowy doktora i dwóch – doktora habilitowanego), ośmiu na stanowisku adiunkta (posiadających stopień naukowy doktora) oraz dwóch na stanowisku asystenta (posiadający tytuł zawodowy magistra inżyniera). W 2020 r. zatrudniono jedną osobę na stanowisku adiunkta (posiadającą stopień naukowy doktora) tak, że na dzień 30 kwietnia 2020 r. stan pracowników naukowych wyniósł 15 osób. Powyższe stanowiska zostały przewidziane dla pracowników naukowych w art. 43 ust. 1 ustawy o instytutach badawczych, a osoby zatrudnione na tych stanowiskach posiadały odpowiedni tytuł lub stopień naukowy albo tytuł zawodowy, stosownie do art. 43 ust. 2-5 ustawy o instytutach badawczych.

Z uwagi na to, że w okresie objętym kontrolą nie wystąpiła (z wyjątkiem stanowiska adiunkta) rotacja pracowników naukowych zatrudnionych w pełnym wymiarze czasu pracy, wzrosła średnia wieku na poszczególnych stanowiskach. W 2018 r., 2019 r. i 2020 r. średnia wieku (w latach) wynosiła odpowiednio: 59,0; 60,0; 61,0 na stanowisku profesora; 58,3; 59,3; 60,3 na stanowisku profesora instytutu; 46,3; 47,0; 47,1 na stanowisku adiunkta; 46,0, 47,0; 48,0 na stanowisku asystenta.

Według stanu na 30 kwietnia 2020 r. czterech z 15 pracowników naukowych (26,7%) osiągnęło wiek emerytalny⁴⁶, a jeden⁴⁷ (6,7%) osiągnie go za 37 miesięcy. Pozostałych 10 pracowników naukowych zatrudnionych w pełnym wymiarze czasu pracy (66,7%) nie osiągnie wieku emerytalnego w najbliższej perspektywie⁴⁸.

(akta kontroli str. 311, 468-469)

Koszty Instytutu z tytułu wynagrodzeń wraz z pochodnymi wyniosły:

- w 2018 r. – 4 902,2 tys. zł (z tego 1 168,9 tys. zł, tj. 23,8% stanowiły koszty wynagrodzeń pracowników naukowych, 1 294,3 tys. zł, tj. 26,4% – badawczo-technicznych, 1 072,4 tys. zł, tj. 21,9% – inżynierijno-technicznych, 1 264,6 tys. zł, tj. 25,8% – administracyjno-ekonomicznych oraz 102,0 tys. zł, tj. 2,1% – fizycznych);
- w 2019 r. – 4 949,1 tys. zł (z tego 1 338,4 tys. zł, tj. 27,0% stanowiły koszty wynagrodzeń pracowników naukowych, 1 228,3 tys. zł, tj. 24,8% – badawczo-technicznych, 867,4 tys. zł, tj. 17,5% – inżynierijno-technicznych, 1 401,1 tys. zł, tj. 28,3% – administracyjno-ekonomicznych oraz 113,9 tys. zł, tj. 2,3% – fizycznych);
- w 2020 r. (do 30 kwietnia) – 1 647,2 tys. zł (z tego 497,3 tys. zł, tj. 30,2% stanowiły koszty wynagrodzeń pracowników naukowych, 356,6 tys. zł, tj. 21,6% – badawczo-technicznych, 345,7 tys. zł, tj. 21,0% – inżynierijno-technicznych, 416,5 tys. zł, tj. 25,3% – administracyjno-ekonomicznych oraz 31,0 tys. zł, tj. 1,9% – fizycznych).

W 2019 r., w porównaniu z rokiem poprzednim, wzrosły koszty z tytułu wynagrodzeń pracowników naukowych (o 14,5%, tj. 169,6 tys. zł), administracyjno-ekonomicznych (o 10,8% tj. 136,5 tys. zł) i fizycznych (o 11,7%, tj. 11,9 tys. zł), przy spadku kosztów z tego tytułu (co było związane ze zmniejszeniem zatrudnienia) pracowników

⁴⁶ Jeden zatrudniony na stanowisku profesora, dwóch – na stanowisku profesora instytutu oraz jeden – na stanowisku adiunkta.

⁴⁷ Zatrudniony na stanowisku adiunkta.

⁴⁸ Do analizy danych dotyczących osiągnięcia wieku emerytalnego przez pracowników naukowych jako bliską perspektywę przyjęto okres czterech lat.

badawczo-technicznych (o 5,1%, tj. 66,0 tys. zł) oraz inżyniersko-technicznych (o 19,1%, tj. 205,0 tys. zł). W rezultacie koszty z tytułu wynagrodzeń ogółem wzrosły (o 1,0%, tj. 46,9 tys. zł).

Jak wyjaśnił Dyrektor Instytutu, pracownicy badawczo-techniczni i inżyniersko-techniczni zatrudnieni w 2019 r. otrzymywali niższe wynagrodzenie niż pracownicy, z którymi w 2018 r. została rozwiązana umowa o pracę (wysokość wynagrodzenia była zależna m.in. od stopnia zaangażowania w realizację projektów finansowanych ze środków Unii Europejskiej).

(akta kontroli str. 449-450, 469)

W okresie objętym kontrolą do byłego Dyrektora Instytutu wpłynął jeden wniosek pracownika naukowego o wyrażenie zgody na wykonywanie dodatkowego zatrudnienia w ramach stosunku pracy (w charakterze wykładowcy w szkole wyższej), o którym mowa w art. 47 ust. 1 ustawy o instytutach badawczych (nie wystąpiły przypadki wniosków o wyrażenie zgody na prowadzenie działalności gospodarczej). Były Dyrektor Instytutu pozytywnie rozpatrzył wniosek, a jego decyzja była poprzedzona sprawdzeniem czy podjęcie dodatkowego zatrudnienia przez wnioskodawcę nie będzie sprzeczne z interesem Instytutu.

(akta kontroli str. 314)

Zgodnie z art. 47 ust. 5 ustawy o instytutach badawczych, ze wszystkimi pracownikami naukowymi Instytutu zawarto umowy o zakazie prowadzenia działalności konkurencyjnej. Zakaz prowadzenia działalności konkurencyjnej wobec pracodawcy został zawarty również w Regulaminie pracy. Z wyjaśnień Dyrektora Instytutu wynikało, że nie stworzono procedur monitorowania przestrzegania tego zakazu, z uwagi na brak odpowiednich narzędzi do pozyskiwania danych o pracownikach.

(akta kontroli str. 307, 312-313, 447, 449, 817)

Stosownie do art. 44 ust. 4 ustawy o instytutach badawczych, były Dyrektor Instytutu ustanowił *Regulamin oceny pracowników naukowych i badawczo technicznych*⁴⁹. W wyniku analizy dokumentacji ocen losowo wybranych trzech pracowników naukowych i dwóch pracowników badawczo-technicznych (16,7% pracowników w ww. grupach) stwierdzono, że w okresie objętym kontrolą:

- zgodnie z *Regulaminem oceny pracowników* oraz art. 44 ust. 3 i art. 50 ustawy o instytutach badawczych, oceniając pracowników Rada Naukowa uwzględniła liczbę i jakość patentów, wdrożeń, publikacji naukowych oraz prowadzonych i planowanych badań naukowych i prac rozwojowych;
- czterech pracowników oceniono pozytywnie, a jednego – negatywnie. Przyczyną sformułowania oceny negatywnej było niespełnienie wymogów określonych w regulaminie oceny pracowników dla oceny pozytywnej m.in. w zakresie osiągnięć naukowych i twórczych, potencjału naukowego, liczby przygotowanych projektów oraz wygłoszonych referatów;
- trzech pracowników oceniono nie później niż cztery lata od dokonania poprzedniej oceny, spełniając wymóg określony w art. 44 ust. 4 i art. 50 ustawy o instytutach badawczych, a w przypadku dwóch – nie spełniono wymogu określonego w ww. przepisach, tj. dokonania oceny pracowników odpowiednio naukowych i badawczo-technicznych nie rzadziej niż raz na cztery lata,

⁴⁹ Wprowadzony zarządzeniem nr 2/2016 z dnia 8 marca 2016 r., zmieniony zarządzeniem nr 2/2018 z dnia 17 kwietnia 2018 r. Dalej: *Regulamin oceny pracowników*.

co opisano w dalszej części wystąpienia pokontrolnego, w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*;

- na dzień 30 kwietnia 2020 r. dwóch pracowników naukowych, zatrudnionych na stanowisku profesora instytutu, posiadało stopień naukowy doktora habilitowanego, a jeden, zatrudniony na stanowisku adiunkta, posiadał stopień naukowy doktora, zgodnie z wymogami określonymi w art. 43 ust. 3 i 4 ustawy o instytutach badawczych;
- na dzień 30 kwietnia 2020 r. dwóch pracowników badawczo-technicznych, zatrudnionych na stanowisku specjalisty badawczo-technicznego, posiadało wykształcenie wyższe, zgodnie z wymogiem określonym w art. 49 ust. 2 ustawy o instytutach badawczych.

(akta kontroli str. 311, 315-352)

W wyniku badania dokumentacji dotyczącej byłego Dyrektora Instytutu oraz jego dwóch zastępców, ustalono że w okresie objętym kontrolą:

- nie zawierali oni z Instytutem umów o świadczenie usług;
- były Dyrektor Instytutu nie występował o zgodę do ministra nadzorującego Instytut, o której mowa w art. 47 ust. 2 ustawy o instytutach badawczych, na podjęcie dodatkowego zatrudnienia w ramach stosunku pracy lub prowadzenie działalności gospodarczej;
- zastępcy byłego Dyrektora Instytutu nie realizowali zadań pracownika naukowego, natomiast były Dyrektor Instytutu w lutym 2018 r. pełnił funkcję doradczą w projekcie pn. *Zintegrowane planowanie przestrzenne, działania na rzecz zagospodarowania terenów i zarządzania gruntami – INSPIRATION* (projekt o wartości 682,4 tys. zł), nie pobierając z tego tytułu dodatkowego wynagrodzenia (ze środków projektu pokryto część wynagrodzenia zasadniczego w kwocie 11,3 tys. zł).

(akta kontroli str. 308-309, 353-357, 457)

5.3. W okresie objętym kontrolą Instytut posiadał kategorię naukową B i w związku z tym, w myśl art. 185 ust. 1, art. 198 ust. 3 i 5 oraz art. 218 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce⁵⁰, nie posiadał uprawnień do nadawania stopni naukowych oraz do prowadzenia szkoły doktorskiej. Instytut nie prowadził również kształcenia w ramach studiów podyplomowych.

Dyrektor Instytutu wyjaśnił, że do podniesienia kategorii naukowej Instytutu dążono w ramach ewaluacji za lata 2017–2020, której wyniki będą znane w 2022 r. Ponadto wskazał, że po uzyskaniu przez Instytut wyższej kategorii naukowej, rozważy przystąpienie do szkół doktorskich prowadzonych przez uczelnie w regionie.

Zastępca Dyrektora ds. Badań i Rozwoju, jako argumenty przemawiające przeciwko prowadzeniu kształcenia w ramach studiów podyplomowych wskazał interdyscyplinarność Instytutu oraz zaangażowanie kadry w realizację projektów badawczych i rynkowych.

(akta kontroli str. 450-451, 470, 497)

W okresie objętym kontrolą Instytut prowadził seminaria, szkolenia i warsztaty, w których uczestniczyło 3 017 osób, tj. 2 455 w 2018 r., 488 w 2019 r. oraz 74 w 2020 r. (do 30 kwietnia). Przychody z prowadzonej działalności dydaktycznej były

---

⁵⁰ Dz.U. z 2020 r. poz. 85, ze zm.

równe kosztom z tego tytułu i wynosiły odpowiednio: 77,2 tys. zł, 66,2 tys. zł i 10,2 tys. zł.

(akta kontroli str. 431-442, 470)

5.4. Pracownicy Instytutu opublikowali w 2018 r. 19 pozycji, w 2019 r. 21, a w I kwartale 2020 r. trzy, m.in. w czasopiśmie recenzowanych przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego (odpowiednio 18, 20 i trzy pozycje) oraz czasopiśmie wyróżnionych przez Journal Citation Reports (odpowiednio 17, 20 i trzy pozycje). Ponadto, w 2019 r. opublikowano jedną monografię autorską. Publikacje pracowników Instytutu w 2018 r. były cytowane 598 razy, w 2019 r. 748 razy, a w I kwartale 2020 r. 340 razy.

W okresie objętym kontrolą Instytut zorganizował trzy międzynarodowe oraz pięć krajowych konferencji naukowych (w latach 2018–2019). Pracownicy Instytutu 45 razy (w 2018 r. 27 razy, w 2019 r. 14, a w I kwartale 2020 r. cztery) uczestniczyli z wystąpieniami na konferencjach organizowanych przez inne podmioty.

(akta kontroli str. 471)

W 2019 r. Instytut został wyróżniony czterema nagrodami w ramach 18 edycji Konkursu Ekolaury przez Polską Izbę Ekologii: za działalność w zakresie wspierania rozwoju nowoczesnej gospodarki odpadami komunalnymi w Polsce, za działalność edukacyjną i promocyjną w zakresie wielokrotnego użytkowania terenów przemysłowych i nieużytków w miastach oraz za wsparcie merytoryczne i zaangażowanie w prace Polskiej Izby Naukowej (dwie nagrody indywidualne).

(akta kontroli str. 274)

W okresie objętym kontrolą złożono łącznie 46 wniosków o dofinansowanie projektów (19 w 2018 r., 25 w 2019 r. oraz dwa w I kwartale 2020 r.), z czego osiem (17,4%) otrzymało dofinansowanie (trzy z 2018 r. oraz pięć z 2019 r.).

W 2018 r. w Instytucie realizowano 95 projektów, w 2019 r. – 101 projektów, a w I kwartale 2020 r. – 34 projekty, w tym liczba projektów prowadzonych na zlecenie podmiotów zewnętrznych wyniosła odpowiednio: 71 (czterech badawczych i 67 rozwojowych), tj. 74,7%, 79 (jednego badawczego i 78 rozwojowych), tj. 78,2% i 12, (rozwojowych), tj. 35,3%. Liczba pozostałych projektów, realizowanych w okresie objętym kontrolą z udziałem środków publicznych, wyniosła:

1) w 2018 r. - 24 (siedem badawczych, siedem rozwojowych i 10 badawczo-rozwojowych), z tego:

- 12 projektów w ramach działalności statutowej – projekty te sfinansowano w 2018 r. ze środków dotacji podmiotowej w kwocie 344,6 tys. zł,
- cztery dofinansowane w ramach programów krajowych (w tym trzy realizowane z innymi podmiotami) – projekty te dofinansowano w 2018 r. w kwocie 794,3 tys. zł),
- osiem dofinansowanych ze środków zagranicznych (wszystkie realizowane z innymi podmiotami) – projekty te dofinansowano w 2018 r. w kwocie 3 950,9 tys. zł, z tego 3 657,1 tys. zł środków UE (41,9% przychodów Instytutu) oraz 293,8 tys. zł środków krajowych (3,4% przychodów Instytutu);

2) w 2019 r. - 22 (siedem badawczych, cztery rozwojowe oraz 11 badawczo-rozwojowych), z tego:

- 11 projektów w ramach działalności statutowej – projekty te sfinansowano w 2019 r. ze środków subwencji w kwocie 215,6 tys. zł,

- cztery dofinansowane w ramach programów krajowych (w tym trzy realizowane z innymi podmiotami) – projekty te dofinansowano w 2019 r. w kwocie 505,5 tys. zł),
  - siedem dofinansowanych ze środków zagranicznych (wszystkie realizowane z innymi podmiotami) – projekty te dofinansowano w 2019 r. w kwocie 606,7 tys. zł, z tego 380,5 tys. zł środków UE (4,7% przychodów Instytutu) oraz 226,2 tys. zł środków krajowych (2,8% przychodów Instytutu);
- 3) w I kwartale 2020 r. - 22 (siedem badawczych, cztery rozwojowe oraz 11 badawczo-rozwojowych), z tego:
- 12 projektów w ramach działalności statutowej – projekty te sfinansowano w 2020 r. ze środków subwencji w kwocie 94,9 tys. zł według stanu na 30 kwietnia,
  - cztery dofinansowane w ramach programów krajowych (w tym trzy realizowane z innymi podmiotami) – projekty te dofinansowano w 2020 r. w kwocie 247,0 tys. zł według stanu na 30 kwietnia,
  - sześć dofinansowanych ze środków zagranicznych (wszystkie realizowane z innymi podmiotami) – projekty te dofinansowano w 2020 r. w kwocie 463,2 tys. zł według stanu na 30 kwietnia, z tego 299,0 tys. zł środków UE (11,2% przychodów Instytutu) oraz 164,2 tys. zł środków krajowych (6,1% przychodów Instytutu).

W 2018 r. zakończono 15 projektów (12 realizowanych w ramach działalności statutowej i trzy dofinansowane ze środków zagranicznych) w 2019 r. – 13 (11 realizowanych w ramach działalności statutowej i dwa dofinansowane ze środków zagranicznych), a w 2020 r. (do 30 kwietnia) – 16 (12 realizowanych w ramach działalności statutowej, trzy dofinansowane w ramach programów krajowych i jeden dofinansowany ze środków zagranicznych).

(akta kontroli str. 471-480)

W latach w 2018–2020 (do 30 kwietnia) Instytut realizował z innymi podmiotami 14 projektów, z czego sześć (42,9%) zostało zakończonych, a osiem było w trakcie realizacji. Wszystkie dotyczyły przystosowania wyników badań naukowych lub prac rozwojowych do potrzeb praktyki (w Instytucie nie wystąpiły przychody z tego tytułu). Koszty realizacji projektów wynosiły 7 595,1 tys. zł, z tego kwota dofinansowania – 7 575,0 tys. zł i wkład własny Instytutu – 20,1 tys. zł.

(akta kontroli str. 481)

W latach 2018–2020 (do 30 kwietnia) Centrum Projektów Europejskich przeprowadziło siedem weryfikacji administracyjnych (kontroli pierwszego stopnia) trzech projektów⁵¹. Nieprawidłowość stwierdzono w przypadku jednego projektu (LUMAT). Polegała na nieprecyzyjnym określeniu kryteriów wyboru wykonawcy w zapytaniu ofertowym, czym naruszono zasady przejrzystości postępowania oraz zapewnienia uczciwej konkurencji i równego traktowania wykonawców. Skutkiem nieprawidłowości było uznanie za niekwalifikowalne wydatków w kwocie 1,1 tys. zł (0,08% przyznanego dofinansowania).

(akta kontroli str. 369, 458-467)

⁵¹ 1. Zrównoważone gospodarowanie przestrzenią w zintegrowanym zarządzaniu środowiskowym miejskich obszarów funkcjonalnych – LUMAT; 2. Usprawnienie zarządzania substancjami niebezpiecznymi w świetle Dyrektywy IED i Dokumentów Referencyjnych BAT (BREF) – HAZBREF; 3. Zintegrowane zarządzanie środowiskiem z użyciem mikro-skwerów w funkcjonalnych obszarach miejskich – zastosowanie idei miejskiej zielonej akupunktury – SALUTE4CE.

W okresie objętym kontrolą Instytut nie planował i nie uzyskiwał przychodów z tytułu wdrożenia wyników badań naukowych i prac rozwojowych.

(akta kontroli str. 481-483)

5.5. W wewnętrznych regulacjach Instytutu nie zdefiniowano rodzajów działań i kryteriów dla przystosowania wyników badań naukowych i prac rozwojowych do potrzeb praktyki., tj. zakresu działalności, o którym mowa w art. 2 ust. 1 pkt 2 ustawy o instytutach badawczych.

Dyrektor Instytutu wyjaśnił, że większość prac prowadzonych w Instytucie była pozyskiwana drogą konkursową lub przetargową, a prace te miały w założeniach ściśle określone cele: badawcze, rozwojowe lub wdrożeniowe. Odnośnie prac realizowanych w ramach subwencji z budżetu państwa wyjaśnił, że były one nakierowane na przygotowanie nowych rozwiązań do wykorzystania w projektach finansowanych ze źródeł zewnętrznych lub rozwój naukowy pracowników Instytutu.

(akta kontroli str. 367)

W Instytucie wskazano 20 projektów, w ramach których miało miejsce przystosowanie wyników badań naukowych i prac rozwojowych do potrzeb praktyki, (rozumiane jako wykorzystanie wypracowanego *know-how*, np. metodyk, metodologii, procedur, programów, rozwiązań organizacyjnych) w projektach rynkowych oraz innych projektach badawczych i rozwojowych. Wyniki realizowanych badań naukowych i prac rozwojowych zostały wykorzystane m.in. do:

- opracowania modeli zrównoważonego zarządzania środowiskiem w odniesieniu do terenów jako zasobu w miejskich obszarach funkcjonalnych;
- opracowania planów adaptacyjnych do zmian klimatu w miastach powyżej 100 tys. mieszkańców oraz przeprowadzenia warsztatów edukacyjnych dla nauczycieli szkół podstawowych i ponadpodstawowych, które dotyczyły zagrożeń klimatycznych oraz świadomego uczestnictwa w działaniach adaptacyjnych związanych ze zmianą klimatu;
- opracowania potrzeb badawczych dla Komisji Europejskiej w zakresie zarządzania terenami i glebami z uwzględnieniem wymogów środowiska, a także potrzeb społecznych i gospodarczych;
- opracowania wykazu i identyfikacji potencjalnych historycznych zanieczyszczeń powierzchni dla terenu Katowic i powiatu tarnogórskiego;
- przeprowadzenia analizy ryzyka zdrowotnego mieszkańców położonego w sąsiedztwie dawnych zakładów chemicznych.

(akta kontroli str. 394-395, 493-495)

Sprawozdawczość wewnętrzna i zewnętrzna Instytutu nie obejmowała informacji o stopniu realizacji działalności określonej w art. 2 ust. 1 pkt 2 ustawy o instytutach badawczych.

(akta kontroli str. 495)

5.6. W wewnętrznych regulacjach Instytutu nie zdefiniowano rodzajów działań i kryteriów dla wdrażania wyników badań naukowych i prac rozwojowych, tj. zakresu działalności, o którym mowa w art. 2 ust. 1 pkt 3 ustawy o instytutach badawczych.

W Instytucie nie zaliczono do tego zakresu działalności (rozumianego jako praktyczne zastosowanie opracowanego wynalazku, potwierdzające możliwość wielokrotnego wykorzystania) żadnych prac. W związku z brakiem przychodów

z tytułu wdrożeń wyników badań naukowych i prac rozwojowych, nie utworzono funduszu wdrożeniowego.

Zastępca Dyrektora ds. Badań i Rozwoju wyjaśnił, że Instytut prowadzi badania technologiczne w bardzo ograniczonym zakresie, co rzutuje na możliwość opracowania wynalazków i rozwiązań chronionych prawem patentowym.

(akta kontroli str. 483-484, 495-496)

Zastępca Dyrektora ds. Badań i Rozwoju wyjaśnił, że specyfika działalności Instytutu powoduje, iż wypracowane rozwiązania, wyniki badań i metodyki nie dotyczą zagadnień technologicznych, co sprawia, że istnieje niewiele rozwiązań, które mogą zostać opatentowane. Wyjaśnił również, że dominuje przystosowanie wyników badań i prac rozwojowych do potrzeb praktyki, niemniej jednak Instytut realizuje działania wynikające z ustawy o instytutach badawczych w zakresie wdrażania wyników badań i prac rozwojowych poprzez udział w projektach konsorcjalnych, szczególnie międzynarodowych, gdzie Instytut wykonuje jedynie pojedyncze zadania, a do koordynatora należy wyznaczenie sposobu wdrożenia wyników całego projektu.

(akta kontroli str. 367-368, 496)

5.7. W latach 2016–2020 Instytut nie uzyskał patentów, praw ochronnych na wzór użytkowy, ani praw z rejestracji wzoru przemysłowego. Prawa do wyników badań nie były przekazywane na rzecz innych podmiotów. W powyższym okresie zgłoszono (28 marca 2018 r.) do Urzędu Patentowego Rzeczypospolitej Polskiej jeden wynalazek (pn. *Biospoiwo i sposób jego wytwarzania*), jednakże do dnia zakończenia kontroli do Instytutu nie wpłynęła informacja o rozpatrzeniu tego zgłoszenia. W związku ze zgłoszeniem poniesiono wydatki w wysokości 5,4 tys. zł.

(akta kontroli str. 368, 443-446, 452)

Dyrektor Instytutu wyjaśnił, że w wyniku działalności badawczej Instytutu powstawały rozwiązania, które według polskiego prawa nie podlegają patentowaniu – jako metody i w związku z tym Instytut nie licencjonował ani nie przekazywał w inny sposób praw do *know-how*. Wskazał również, że praktyką było wykorzystywanie zdobytego *know-how* jako bazy w realizowaniu prac rynkowych na potrzeby przedsiębiorców, jednostek naukowych i agend rządowych oraz samorządowych.

(akta kontroli str. 452)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

W przypadku dwóch z pięciu (40,0%) pracowników naukowych i badawczo-technicznych, których dokumentację objęto badaniem, Rada Naukowa nie zachowała, wymaganej w odpowiednio art. 44 ust. 4 i art. 50 ustawy o instytutach badawczych, częstotliwości przeprowadzania okresowych ocen dorobku naukowego i technicznego (nie rzadziej niż raz na cztery lata). W jednym przypadku (pracownik naukowy) pomiędzy kolejnymi ocenami okresowymi upłynęło 5 lat i 7 miesięcy, a w drugim (pracownik badawczo-techniczny) – 4 lata i 5 miesięcy.

(akta kontroli str. 315, 318, 316, 331-352)

Sekretarz Rady Naukowej Instytutu wyjaśnił⁵², że posiedzenia Rady Naukowej odbywały się dwa razy w roku, a zgodnie z *Regulaminem oceny pracowników*,

⁵² Z upoważnienia Przewodniczącej Rady Naukowej Instytutu.

oceny obejmowały pełne lata kalendarzowe następujące po roku zatrudnienia pracowników na danym stanowisku, z uwzględnieniem miesięcy poprzedzających pierwszy rok oceny. Wyjaśnił również, że pracownik naukowy został oceniony 23 kwietnia 2014 r., a pracownik badawczo-techniczny – 29 kwietnia 2015 r., następnie objęli oni nowe stanowiska odpowiednio z dniem 1 listopada 2014 r. (profesora instytutu) i 1 października 2015 r. (specjalisty badawczo-technicznego), zatem kolejna ocena, przeprowadzona w 2019 r., obejmowała lata 2015–2018.

(akta kontroli str. 358-359)

NIK zauważa, że tak przepisy ustawy o instytutach badawczych jak i postanowienia *Regulaminu oceny pracowników* określały częstotliwość dokonywania oceny, a nie okres jej podlegający (okres ten mógł być krótszy niż cztery lata). Zdaniem NIK, aby prawidłowo wyznaczyć termin kolejnej oceny, należało kierować się datą przeprowadzenia ostatniej oceny pracownika, a nie datą rozpoczęcia pracy na nowym stanowisku.

OCENA CZĄSTKOWA

Rada Naukowa zatwierdziła dokument określający perspektywiczne kierunki działalności naukowej, rozwojowej i wdrożeniowej, w tym cele zgodne z określoną w Statucie specyfiką działalności Instytutu. Zapewniono odpowiednią kadre pracowniczą, w tym pracowników naukowych, z którymi zawarto umowy o zakazie prowadzenia działalności konkurencyjnej. Dokonując okresowych ocen objętych badaniem pięciu (16,7%) pracowników naukowych i badawczo-technicznych, Rada Naukowa uwzględniła kryteria określone w art. 44 ust. 3 ustawy o instytutach badawczych, jednakże w przypadku dwóch (40,0% badanej próby) – nie zachowała, wymaganej w art. 44 ust. 4 i art. 50 ustawy o instytutach badawczych, częstotliwości przeprowadzania tych ocen. Nie stwierdzono występowania konfliktu interesów Instytutu i osób zatrudnionych na stanowiskach Dyrektora i Zastępców Dyrektora, w szczególności zawierania z tymi osobami umów o świadczenie usług na rzecz Instytutu. Instytut realizował projekty badawcze i rozwojowe, publikował wyniki badań naukowych, organizował konferencje krajowe i międzynarodowe oraz prowadził działania w zakresie przystosowanie wyników badań do potrzeb praktyki. Instytut nie planował i nie uzyskiwał przychodów z tytułu wdrożenia wyników badań naukowych i prac rozwojowych. Nie uzyskał patentów, praw ochronnych na wzór użytkowy, ani praw z rejestracji wzoru przemysłowego, a w okresie objętym kontrolą zgłosił do Urzędu Patentowego Rzeczypospolitej Polskiej tylko jeden wynalazek.

IV. Uwagi

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące uwagi:

Uwagi

1. NIK wskazuje na obowiązek przestrzegania zasady memoriału oraz zasady współmierności przychodów i kosztów, wynikających z art. 6 ustawy o rachunkowości, przy księgowaniu przychodów z tytułu otrzymanych dotacji;
2. NIK zwraca uwagę na obowiązek zapewnienia przeprowadzania okresowych ocen dorobku naukowego i technicznego pracowników naukowych i badawczo-technicznych z częstotliwością określoną w odpowiednio art. 44 ust. 4 i art. 50 ustawy o instytutach badawczych, tj. nie rzadziej niż raz na cztery lata.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK, kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Dyrektora Delegatury NIK w Katowicach. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania uwag

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK, należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Katowice, 31 lipca 2020 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Katowicach

Kontroler
Karolina Cichy
inspektor kontroli państwowej

.....